

Az OKT elvi állásfoglalása és véleménye a Kvassay Jenő Terv – Nemzeti Vízstratégia, valamint a Második Vízyűjtő-gazdálkodási Terv és Árvízi Kockázat Kezelési Terv című dokumentumokról, illetve azok Stratégiai Környezeti Vizsgálatáról, továbbá konkrét javaslatai a Tervekhez

Az Országos Környezetvédelmi Tanács már az Első Vízyűjtő-gazdálkodási Terv kidolgozása során, 2008-2009-ben, majd a Nemzeti Vízstratégia készítése idején 2013-tól kezdve alapvető – mondhatni a legalapvetőbb – szempontként hangsúlyozta és javasolta szakmai rendező elvként a multidiszciplinaritás alkalmazását, szakágazati törekvésként pedig az integráló – régimódi szóhasználattal – az ágazatközi megközelítést. Nem csupán azért, hogy elkerülhető legyen az, hogy a vízügyi ágazat egyedül maradjon olyan feladatok megoldásával, amelyek nem lehetségesek csak ágazati keretek között, hanem azért is, hogy eleget tudjunk tenni az EU – VKI célkitűzések: a „jó víz”, pontosabban a felszíni és felszín alatti víztestek jó ökológiai (és kémiai) állapota, de legalább a jó ökológiai potenciál megvalósításának.

A VKI az Unió – talán – leginkább átfogó regionális környezetfejlesztési programja, amelynek megvalósítása akkor és úgy lehetséges, ha egy-egy speciális régióban, azaz vízyűjtőn, illetve részvízyűjtőn a társadalom kiszolgálása és boldogulása érdekében működtetett gazdasági folyamatok, az erre létrehozott intézmények komplex együttműködésének köszönhetően kialakuló kedvező szinergiák eredményeképpen az ökológiai- és ökonómiai rendszer – legalább belátható ideig – fenntartható(vá válik); és ennek a helyzetnek az összegző indikátora: a „jó víz”.

Ehhez tehát olyan „szakstratégia” szükséges, amelynek az a sajátossága, hogy céljai megvalósítása érdekében eszközrendszereként az implementálási programokat – ágazatközi módon is – integráló intézményfejlesztést és / sőt intézményi együttműködés-fejlesztést alkalmaz.

Az Országos Környezetvédelmi Tanács elismeréssel állapítja meg, hogy a KJT mint keretstratégia, valamint a VGT2 és az ÁKK Tervek a fent leírt irányba történő elmozdulást, a horizontális szempontok erőteljesebb érvényesülését tartalmazzák, legalábbis ezt célozzák, ezek az elemek, ez a törekvés a Tervekben (már) megjelenik. Köszönhetően – nyilván annak is, hogy a jogszabályi előírásoknak, szakmai követelményeknek messzemenően megfelelő SKV-k elemzései, következtetései és javaslati, a tervezés két szakaszában, illetve az egész folyamatban – óriási erőfeszítéssel és sietős munkával ugyan, de – be tudtak épülni a tervek fejlesztő kidolgozásába; a Tervezők és a véleményező Szakértők együttgondolkodása, sőt együttműködése meg tudott valósulni. A valódi előrelépés az lesz (lenne), ha ez a kooperációs igény és gyakorlat a tervezőkön túl a Döntéshozókig is eljut(na). Ehhez szükséges az intézmények együttműködés-fejlesztése.

Országos Környezetvédelmi Tanács

© 2008-2010 Országos Környezetvédelmi Tanács. Minden jog fenntartva.

Egy – csaknem – emberöltőre előrettekintő vízgazdálkodási keretstratégia és ebben a vizek jó állapotának és / vagy – indokolt társadalmi igények megvalósítása érdekében tett engedményként – legalább jó ökológiai potenciálnak az elérése / megtartása nem lehetséges a történetileg kialakult adottságokhoz alkalmazkodó tájhasználat nélkül és különösen nem annak ellenében. Ez egyszerre jelent „okos” mezőgazdálkodást, az árterületek megfelelő (!), tehát a kockázatokkal tudatosan számoló hasznosítását és a vízvisszatartást, amelyek jelentősége a klímaváltozás kistérségi következményeinek fokozódásával egyre nő.

A vízvisszatartásnak sokféle módszere ismert és lehetséges, nem csupán a Terv(ek)ben nagy hangsúllyal említett duzzasztott terek létrehozásával. A legtöbb víz a talajban tárolható okos mezőgazdálkodással, megfelelő területhasználattal, amelynek leképezése meg kell(ene) jelenjék a vízgyűjtő-gazdálkodási, valamint az árvízi kockázatokot fölmérő-, csökkentő koncepciókban és tervekben is. További – óriási és egyelőre kihasználatlan – lehetőség a települési csapadékvíz-gazdálkodás.

Mindezen lehetőségek azonban csak tudatos társadalmi részvétellel valósíthatóak meg, amely társadalmi részvétel és közösségi tudás egyúttal a fenntarthatóság feltétele és biztosítása is egyben.

Szükséges tehát a vízgazdálkodás oktatása nem csupán a vízügyi szakemberképzésben, hanem a mezőgazdasági és – egyáltalán – mindenféle technológiai képzésben, oktatásban és felsőoktatásban. Célszerű és – várhatóan – hatékony módszer volna az okszerű vízgazdálkodás kritériumainak beépítése – hasonlóan az energiahatékonysági, kibocsátás-csökkentő, környezeti erőforrás-kímélő, -újrahasznosító szempontokhoz – a település- és gazdaságfejlesztési pályázatokba. Ennek előremozdítására pedig a felnőttképzés, a tematikus rövid-tanfolyamok kínálatának bővítése, továbbá az „állam vidéki emberei”: a falugazdászok, települési-, megyei önkormányzatok, kormányhivatalok tisztviselőinek felkészítése megfelelő tudásanyaggal és arra, hogy ezeknek a módszereknek a terjesztése része a feladataiknak.

A horizontális szempontok érvényesítése érdekében tehát az OKT felhívja a figyelmet, hogy a VKI célkitűzéseit horizontális szempontként szükséges beépíteni a különböző szakpolitikák programjaiba. Ennek egyik hatékony módja, ha a VGT2 egyik mellékleteként útmutató készül arról, hogy az érintett szektoroknak és szakpolitikáknak milyen feladatai és lehetőségei vannak a horizontális szempontok beépítésére.

Konkrét javaslatként említhető, hogy a nagyvízi mederszabályozás körütekintő tervezésének és megvalósításának során hidromorfológiai, ökológiai, hidraulikai – hordalékmozgási – okokból szükséges (volna) egy határokon túlnyúló kitekintés, a határokat átmetsző folyókon – csaknem minden folyónk ilyen – a felvízi és alvízi kapcsolatokat illetően egyaránt; ez egyébként – célszerű és robusztus – követelménye mind az EU Víz Keret Irányelvnek mind pedig az INTERREG pályázatoknak.

© 2008-2010 Országos Környezetvédelmi Tanács. Minden jog fenntartva.

OKT Titkárság: 1055 Budapest, Kossuth tér 11.
Postacím: 1860 Bp.
Telefon: 1- 79 51063, 1- 79 53699. Fax: 1- 79 50429.
E-mail: okttitk@fm.gov.hu
www.oktt.hu

